

Lausunto 26.9.2019 kilpailukieltosopimuksia selvittäneen työryhmän muistiosta

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Ornamo ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Ornamo ry on vuonna 1911 perustettu muotoilualan asiantuntijajärjestö. Ornamo kehittää muotoilijan ammattia ja vaikuttaa muotoilun asemaan yhteiskunnassa. Jäsenistömme koostuu noin 2700 korkeakoulutetusta ammattilaisesta, jotka työskentelevät palkansaajina, yrittäjinä ja itsensä työllistäjinä muun muassa sisustusarkkitehtuurin, teollisen muotoilun, kaluste-, tekstiili- ja vaatesuunnittelun, pakkaussuunnittelun, palvelumuotoilun, muotoilukasvatuksen, digitaalisen suunnittelun sekä taidekäsityön ja taiteen aloilla.

Pidämme muistiota pääosin onnistuneena kuvauksena kilpailukieltosopimusten ja kilpailua koskevien säännösten sisällöstä ja problematiikasta Suomessa.

On tervetullutta, että perusteettomien, huonosti perusteltujen ja etenkin työsopimuslain vastaisten kilpailukieltosopimusten käyttöä vähennetään. Toivottuja ovat Ornamon näkökulmasta keinot, jotka ovat tehokkaita, mutta eivät aseta kohtuuttomia velvoitteita etenkin pienimpien yritysten työnantajille.

Yhdymme yhtäältä muistion liitteenä olevaan palkansaajakeskusjärjestöjen lausumaan siitä, että soveltamisongelmia on kilpailukieltosopimusten osalta lukuisia, muun muassa:

- kilpailijan käsite on epäselvä ja voi siten aiheuttaa hankalia tulkintatilanteita
- sopimuksen keston ja rajoituksen tarpeen suhdetta sekä erityisen painavaa syytä ei arvioida
- yli 6 kk kielloista ei ilmeisesti useinkaan makseta korvausta, vaikka laissa niin edellytetään
- työnantajalle ei koidu kilpailukieltosopimussäännösten rikkomisesta lain nojalla seuraamuksia

Yhdymme toisaalta myös Elinkeinoelämän keskusliiton lausumaan siitä, että kilpailukieltolausekkeiden perusteltu ja lainmukainen käyttö on hyväksyttävä tapa pyrkiä varmistumaan siitä, että työntekijän työpanos kohdistuu hänen työnantajansa hyväksi.

Ornamo ry:n edellä esittämien kantojen tueksi tuomme tietoon seuraavaa: viimeaikaisten havaintojemme mukaan myöskään muotoilualalla työsuhteisessa työssä kilpailukieltosopimukset eivät ole harvinaisia. Syksyllä 2019 tehdyn jäsenkyselymme mukaan noin 45%:lla vastaajista on tai on ollut kilpailukieltosopimus työsuhteessaan viimeisen viiden vuoden aikana. Kyselymme perusteella varsin usein kilpailukielto on rajoittunut työsuhteen keston, mutta myös 6-12 kuukautta työsuhteen päättymisen jälkeen voimassa olevia kilpailukieltolausekkeita esiintyy. Huomionarvoista on ollut, että harvoin työnantaja oli vastaajien mukaan ilmoittanut, mikä on ollut syy kilpailukieltosopimuksen käytölle. Lisäksi vastanneista yksikään ei ollut saanut laissa tarkoitettua korvausta yli 6 kk pituisten sopimusperusteisten kilpailukieltolausekkeiden kompensointina.

Jussi Ilvonen

lakimies

Ornamo ry